

Mākslīgā intelekta regulas projekts 1/19/21

Šā gada 21. aprīlī tika publicēts Eiropas Komisijas mākslīgā intelekta ("MI") regulas projekts – pirmais tiesību akts Eiropā, kas regulēs MI jautājumus. Šajā rakstā aplūkoti projekta būtiskie noteikumi.

Tvērums

MI regulas projekts attieksies gan uz ES, gan ārpus ES izveidotiem komersantiem un organizācijām, kas piedāvās MI risinājumus, ja tie tiks izmantoti ES teritorijā vai attieksies uz lietotājiem (fiziskām vai juridiskām personām), kas atrodas ES teritorijā.

Regula nebūs piemērojama MI risinājumiem militārā jomā vai risinājumiem, kuru izmantošanu regulē starptautiskie līgumi par sadarbību starp tiesībaizsardzības vai tiesu iestādēm.

Projekts piedāvā pietiekami atvērtu MI sistēmas definīciju, paredzot, ka tā būs programmatūra, kas izstrādāta, izmantojot vienu vai vairākus projektā nosauktus paņēmienus un pieejas (piemēram, mašīnmācīšanos, induktīvo programmēšanu), un kura spēj, ņemot vērā cilvēku definētus mērķus, radīt, piemēram, saturu, prognozes, rekomendācijas vai lēmumus, kas ietekmē vidi, ar kuru šīs sistēmas mijiedarbojas.

MI pakalpojumu sniedzējs, uz kuru attiecināms projekts, var būt komersants, valsts iestāde vai fiziska persona, kura pati izstrādājusi MI sistēmu vai kuras uzdevumā tā izstrādāta, lai to pirmreizēji izmantotu ES tirgū komerciālu darbību ietvaros par maksu vai bez maksas.

Aizliegtās MI sistēmas

Lai aizsargātu iedzīvotājus, projektā ietverts saraksts ar MI sistēmām, kas uzskatāmas par aizliegtām ES tirgū, piemēram:

- sistēmas, kas izmanto tādus zemapziņas paņēmienus, kuri ietekmē personas rīcību tādā veidā, ka tiek vai var tikt nodarīts fizisks vai psiholoģisks kaitējums tai pašai vai citai personai;
- sistēmas, kas izmanto noteiktu personu grupu ievainojamību personas vecuma, fiziskas vai mentālas invaliditātes dēļ, lai ietekmētu šo personu rīcību tādā veidā, ka tiek vai var tikt nodarīts fizisks vai psiholoģisks kaitējums tai pašai vai citai personai;
- sistēmas, ko izmanto valsts iestādes vai cita organizācija valsts iestāžu vārdā, lai novērtētu vai klasificētu fizisku personu uzticamību, balstoties uz to uzvedību vai personības iezīmēm, ja tas var novest pie netaisnīga lēmuma pieņemšanas par šo personu vai personu grupu;
- attālinātas biometriskās identifikācijas sistēmas publiski pieejamās vietās tiesībaizsardzības iestāžu vajadzībām, izņemot, piemēram, kriminālnoziedznieku vai pazudušu bērnu meklēšanai vai personu tūlītēja apdraudējuma vai teroristu uzbrukuma novēršanai.

Augsta riska sistēmas

Izmantojot uz riskiem balstītu pieeju, projekts paredz specifiskus noteikumus tādām MI sistēmām, kas rada augstu risku fizisko personu veselībai, drošībai vai pamattiesībām, piemēram, biometriskās identifikācijas sistēmas, kritiskās infrastruktūras (ūdens, elektrība, ceļu satiksme) pārvaldības sistēmas, sistēmas, kas nodrošina izglītības pieejamību, nodarbinātības sistēmas u.tml.

Lai ES tirgū tiktu pieļautas augsta riska sistēmas, tām būs jāatbilst noteiktām prasībām attiecībā uz datu pārvaldību, ierakstu saglabāšanu, informācijas sniegšanu lietotājiem, iespēju cilvēkam šādas sistēmas efektīvi uzraudzīt un citām prasībām.

Iespējas komersantiem

Ņemot vērā pietiekami stingro regulējumu, projekts paredz arī mehānismus, kas MI sistēmu izstrādātājam dod iespēju testēt piedāvātās sistēmas atbilstību t.s. "smilškastēs" (*AI regulatory sandboxes*).

Neskatoties uz saistošo regulējumu, kas galvenokārt attiecas uz augsta riska sistēmām, projekts piedāvā iespēju pašiem komersantiem izstrādāt ētikas kodeksus tādām MI sistēmām, kas nav uzskatāmas par augsta riska sistēmām.

Atbildība

Projekts ietver noteikumus par atbildības apmēru, paredzot, ka sods par pārkāpumiem var sasniegt 30 miljonus eiro jeb 6% no uzņēmuma globālā apgrozījuma.